Л. М. Маленко, В. В. Гордієнко
Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ТУРИСТСЬКОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

У статті розглядається сучасний стан туристичної діяльності в Україні, розглянуто передумови надання туристичних послуг, розглянуто основні проблеми, що стримують розвиток туристичної індустрії в країні та потребують подальшого вирішення.

The article considers the current state of tourism in Ukraine, considers the prerequisites for the provision of tourist services, considers the main problems that hinder the development of the tourism industry in the country and need further solution.

На сучасному етапі розвитку українського суспільства туризм виступає як соціальне і політичне явище, що має значний вплив на економіку як окремих регіонів, так і цілої країни.

Туризм – це досить прибуткова галузь, яку, за рівнем прибутку та інвестицій, можна прирівняти до нафтогазовидобувного, автомобілебудівельної та переробної галузей.

Як бачимо зі світового досвіду економічно розвинених країн, географічне розташування держави, її природа та клімат, визначні природні та кліматичні пам’ятки починають приносити прибуток саме завдяки туризму. Україна має значний потенціал щодо розвитку туристичного бізнесу, тому слід зазначити, що правильно організована туристична діяльність приносить досить великі кошти до державного бюджету.

Саме тому вважаємо за доцільне охарактеризувати сучасний стан розвитку туристичного бізнесу в Україні та виокремити основні проблеми його розвитку на території нашої держави.

Питанню аналізу стану та проблем розвитку туристичного бізнесу в Україні присвячено цілий ряд досліджень. Різні аспекти цієї проблематики розглядали в своїх роботах вітчизняні і зарубіжні вчені-економісти, такі як Л. І. Антошкіна, В. К. Євдокименко, О. М. Ігнатенко, В. І. Куценко, О. А. Сарапіна, Г. П. Скляр, В. С. Пазенок, В. К. Федорченко, В. Г. Шкарупа, та ін., проте ці питання потребують подальшого вивчення та аналізу. Серед них можемо виокремити наступні роботи, які стали ключовими у нашому дослідженні: О. О. Бейдик [1], В. Ф. Кифяк [3], І. М. Шамара [7].

Метою статті є дослідження стану та проблем розвитку туристичного бізнесу в Україні.

На сучасному етапі розвитку українського суспільства одним із пріоритетних напрямків щодо розвитку національної культури та

економіки є туризм. Це – високорентабельна галузь господарства. Туризм виступає одним із головних засобів культурного розвитку населення, водночас, забезпечує зайнятість населення у сфері послуг.

На сьогодні туризм в українському суспільстві – це велика узгоджена система, до складу якої входять різні форми та види, які відрізняються та визначаються залежно від мети організації подорожі та мотивації подорожуючих. Вона постійно змінюється, удосконалюється та розширюється залежно від потреб суспільства [5].

Згідно ст.6 Закону України «Про туризм» Держава визначає туризм як один з пріоритетних напрямів розвитку економіки та культури і створює умови для туристичної діяльності [6].

Існують різні підходи до визначення поняття «туризм». У своєму дослідженні ми будемо його розглядати як «форму масового подорожування та відпочинку з метою ознайомлення з навколишнім середовищем, що характеризується екологічною, освітньою та іншими функціями» (О. О. Бейдик) [1, с. 14].

Серед багатьох авторів лише В. Ф. Кифяк визначає туризм, як «вид економічної діяльності, що, в свою чергу, розуміє під собою факт отримання прибутку під час туристичної подорожі» [3, с. 24].

Європейська інтеграція України є однією з найважливіших сучасних тенденцій, що є рушійною силою реформування туристичної галузі. Не менш важливими є процеси глобалізації та децентралізації. Сучасні політичні сили прагнуть створити відповідність образу провідників євроінтеграції, що позначається і на діяльності органів державної влади. Проте нерідко показове позитивне ставлення до євроінтеграційних тенденцій супроводжується відсутністю реальних реформ, до яких можна віднести збереження проблем і ускладнень ведення бізнесу, мінімальність інвестицій, низьке фінансувань державного туристичного продукту тощо.

16 березня 2017 року Кабінетом Міністрів України було прийнято Розпорядження № 168-р «Стратегія розвитку туризму та курортів на період до 2026 року», метою якого є формування сприятливих умов для активізації розвитку сфери туризму та курортів згідно з міжнародними стандартами якості та з урахуванням європейських цінностей, перетворення її на високорентабельну, інтегровану у світовий ринок конкурентоспроможну сферу, що забезпечує прискорення соціально-економічного розвитку регіонів і держави в цілому, сприяє підвищенню якості життя населення, гармонійному розвитку і консолідації суспільства, популяризації України у світі [4].

О.А. Беспала зазначає, що «Україна має досить великий потенціал для

розвитку туризму, а всесезонність туристичної сфери відкриває великі можливості для отримання прибутків» [2].

Т .А. Рябова виокремлює основні фактори, що стримують розвиток туристичної сфери в Україні. До них вона відносить:

- нестабільність політичної ситуації в країні та наявність військового конфлікту на Сході;
- недоліки регіонального регулювання галузі туризму;
- недостатність рекламної інформації щодо України за кордоном;
- велике податкове навантаження, що є перешкодою для потенційних інвесторів у сферу туризму;
- недостатній рівень кваліфікації персоналу туристичної сфери;
- невелика кількість готелів, які відповідають світовим стандартам [5].

Також автор вважає, що «однією з головних перешкод ефективного розвитку туристичної галузі в Україні протягом останніх років залишається слабка туристична інфраструктура». Тобто відсутність нових залізничних та авіарейсів є гальмівною силою щодо розвитку важливих туристичних локацій [5].

Наступною проблемою є низький рівень обслуговування туристів та майже відсутність кваліфікованих кадрів в даній сфері.

І. М. Шамара зазначає, що «основна проблема розвитку туризму України – неефективне та нераціональне використання природних ресурсів» [7].

За словами автора, держава повинна активно втручатися в конкурентну боротьбу, проводити активну протекціоністську політику за вплив на рух міжнародного туристичного потоку, зокрема через реалізацію державних програм, впровадження стимулюючої фіскальної політики на загальнодержавному та регіональному рівні, що сприятимуть розбудові індустрії туризму. Подолання наявних негативних тенденцій, створення системних та комплексних передумов для сталого розвитку туризму і суміжних галузей економіки має стати одним з пріоритетних напрямків забезпечення сталого розвитку країни, в цілому, та суттєвою складовою у вирішенні питань підвищення рівня життя населення [7].

А. Чайдак та О. Трегубов наголошують, що «для розвитку туристичної галузі в Україні необхідно: розробити законодавчу базу для регулювання процесів надання послуг туризму в селах; впровадити систему пільгового кредитування сільського населення для розвитку сільського туризму; провести маркетингові дослідження з метою подальшої розробки збутової політики з надання послуг; провести роботи з поширення національного

бренда у світі; впровадити можливість віртуальних екскурсій з рекламною метою; створити інформаційні засоби і технології з даними клієнтської бази; створити на рівні країни та областей комп'ютеризованої системи бронювання і резервування місць та квитків» [6].

Висновки. Таким чином, туристична галузь в Україні та у світі в цілому досить стрімко розвивається. Для розвитку туристичної сфери в Україні існують усі передумови. Так, маючи вигідне геополітичне розташування, Україна володіє значним рекреаційним потенціалом: сприятливими кліматичними умовами, різноманітним рельєфом, мережею транспортних сполучень, культурною спадщиною. Крім цього, в Україні дедалі частіше розробляються нові маршрути, розвивається готельна інфраструктура, підвищується рівень обслуговування туристів і зростає відвідуваність туристичних об’єктів. У сукупності ці передумови й сприяють динамічному розвитку туристичного бізнесу в Україні

Незважаючи на значний потенціал, туристична галузь нашої держави має цілий ряд проблем, негайне вирішення яких покращить перспективи її розвитку вже найближчим часом. Основними перешкодами розвитку туристичного сектору в Україні, сьогодні переважно є чинники політичного, управлінського, економічного, екологічного, соціального та культурного характеру.

Питання розгляну стану та перспектив розвитку туристського бізнесу в Україні не є вичерпним і потребує подальшого систематичного дослідження.

Список використаних джерел:

1. *Бейдик О. О. Словник-довідник з географії туризму, рекреології та рекреаційної географії. К.: Палітра, 1997. 86 с.*
2. *Беспала О. А. Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку туристичного ринку в Україні. Економіка: реалії часу. №6, 2017. URL: https://economics.opu.ua/files/archive/2017/No6/9.pdf*
3. *Кифяк В. Ф. Організація туристичної діяльності в Україні: навч. посіб. Чернівці: Книги-ХХІ, 2003. 300 с.*
4. *Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року» від 16 березня 2017 р. № 168-р. Київ.*
5. *Рябова Т. А. Стан та перспективи розвитку туристичної галузі в Україні. Електронне фахове наукове видання «Ефективна економіка», №4, 2018. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2018/51.pdf*
6. *Чайдак А., Трегубов О. Сучасні проблеми та перспективи розвитку туристичної сфери в Україні. URL: https://www.google.com/Fecan_2012_10(2)__25.pdf*
7. *Шамара І. М. Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку ринку туристичних послуг України. URL: https://periodicals.karazin.ua/irtb/article/view/12301*